

Program prac konserwatorskich kapliczki przydrożnej w Pyszkowie

Autor dokumentacji:

Joanna Rasala
Konserwator dzieł sztuki

Joanna Rasala

Łódź, 2023

1. Historia i opis obiektu

Kapliczka znajduje się na skraju parku, na terenie którego położony jest pałac w Pyszkowie. Została ona ufundowana w połowie XIX wieku przez właściciela posiadłości. Wymurowana jest z czerwonej cegły, otynkowana, obecnie pobielona. Kapliczka na planie kwadratu w formie stojącego prostopadłościanu o wysokości 220 cm i szerokości 78 cm, rozszerzającego się delikatnie ku górze, ustawiona na niskim, rozszerzającym się ku dołowi cokole o wysokości 50 cm. Na każdej ścianie kapliczki znajdują się zakończone półokrągłe nisze. Daszek kapliczki płaski, na nim ustawiony metalowy ażurowy krzyż o wysokości 150 cm.

2. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

Kapliczka w złym stanie. Prawdopodobnie nigdy nie poddawana pracom konserwatorskim, malowana przez lata kolejnymi warstwami tynku oraz pobiałą. Przez dwa wieki narażona na działanie wielu czynników, takich jak wody opadowe i gruntowe, sole, liczne zanieczyszczenia biologiczne, uszkodzenia mechaniczne, zmiany temperatury, zamarzanie czy naturalne procesy starzeniowe materiałów. Kapliczka uległa licznym zniszczeniom. Cegły zostały odsłonięte w górnej oraz dolnej partii, są one mocno osłabione, pudrują się, rozwarstwiają i pękają. Tynk popękany, w niektórych miejscach odpadł. Zagubione detale zdobiące, takie jak półwałki wokół blend. Na tynku widoczne wielokrotne przemalowania. Pokryta drobnoustrojami i porostami. Krzyż przekrzywiony, wielokrotnie przemalowany.

3. Planowane prace

Prace należy rozpocząć od wykonania dokumentacji opisowej i fotograficznej. Następnie należy usunąć porosty i drobnoustroje oraz wykonać dezynfekcję. Wykonane zostaną odkrywki stratygraficzne, mające na celu ustalenie oryginalnego wykończenia kapliczki. Zostaną usunięte wtórne zaprawy i warstwy farby. Zostaną częściowo odsłonięte fundamenty kapliczki w celu ich osuszenia. Całość, tynki oraz odsłonięte cegły, zostaną odsolone a następnie wzmocnione. Następnie ubytki tynku zostaną uzupełnione tynkiem renowacyjnym w sposób naśladujący oryginalną metodą zacierania, uzupełnione będą brakujące detale, zostanie odtworzona oryginalna warstwa malarska. Krzyż zostanie zdemontowany,

wyprostowany, oczyszczony z przemalowań, zabezpieczony antykorozyjnie i wykończony w sposób taki, w jaki był oryginalnie, a następnie ponownie zamontowany. Daszek kapliczki zostanie pokryty szlamem hydroizolacyjnym. Wokół kapliczki, w miejscu usuniętej częściowo ziemi, wysypana zostanie zasypka z drobnych kamieni w celu ułatwienia odprowadzania wody z dolnej partii muru.

4. Program prac

1. Wykonanie dokumentacji opisowej i fotograficznej
2. Usunięcie zanieczyszczeń biologicznych metodą mechaniczną
3. Dezynfekcja obiektu 5% preparatem Biotin T w alkoholu
4. Demontaż krzyża
5. Usunięcie około 30 cm warstwy ziemi wokół kapliczki
6. Ustalenie stratygrafii oraz oryginalnych metod i materiałów
7. Usunięcie wtórnych warstw tynków oraz farby
8. Odsolenie tynków oraz odsłoniętych cegieł poprzez wykonanie okładów z ligniny nasączonej wodą destylowaną
9. Wzmocnienie zdeintegrowanych cegieł oraz tynków preparatem hydrofilnym, jak np. KSE OH.
10. Uzupełnienie tynków mineralną zaprawą renowacyjną z odtworzeniem zniszczonych detali
11. Odtworzenie oryginalnej kolorystyki kapliczki farbami krzemianowymi
12. Usunięcie przemalowań z metalowego krzyża metodą mechaniczną (np. piaskowanie) bądź chemiczną, przy użyciu środków do usuwania farb olejnych
13. Wyprostowanie krzyża
14. Zabezpieczenie krzyża inhibitorem korozji (tanina)
15. Pomalowanie, ewentualne pozłocenie bądź posrebrzenie krzyża zgodnie z oryginałem
16. Zabezpieczenie dachu szlamem hydroizolacyjnym
17. Ponowny montaż krzyża
18. Wysypanie drobnego kamienia wokół kapliczki w granicach płotka

5. Fotografie

Fot. 1 Cokół: zniszczony tynk odsłaniający cegłę, liczne drobnoustroje

Fot. 2 Zniszczony tynk, pęknięcia, osypująca się oraz rozwarstwiająca cegła, porosty na dachu

Fot. 3 Widoczny wielokrotnie zacierany tynk